

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

III. Nonnulla dubia circa filiorum procreationem in statu innocentiae
breuiter expediuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

nere, etiam propter maius spirituale bonum. Probatum consequentia, quia hic finis maioris fructus spiritualis inueniri, ac intendi poterat in eo statu, in abstinentia a secundis nuptijs, alioqui nulla esset ratio, cur appeteretur: idem autem fructus in perpetua continentia, seruata proportionem cogitari facile potest.

¹³ Ego quidem hanc posteriorem partem satis probabilem censeo: & in fauorem eius allegari possunt illi antiqui Patres, qui in vniuersum negarunt futuram fuisse in statu innocentie copulam carnalem: illi n. pro certo habuerunt virginitatis obseruantiam, illi felicissimo statui fuisse decentissimam: ergo licet excesserint excludendo ab illo statu immaculatum coniugij totum: in admittenda nihilominus virginitate, vt voluntaria, & eligibili non videntur excessisse. Neque fundamentum contraria sententia cogit, quia iam ostensum est, matrimonium non fuisse tunc in precepto pro singulis hominibus: vnde sub ea ratione, velle aut nolle in differens erat, ad nolendum autem illud, seu eligendam perpetuam continentiam non deerat honestus finis sufficiens, quiq; fecunditati prolis preponderaret, vt explicatum est: ergo poterat à multis eligi virginitas. Et verisimile est, ita fuisse futurum, tum ex naturali hominum conditione, quib. veluti ingenitum est, ad varios viuendi modos, & officia inclinari: tum ex diuersitate donorum gratia: nam etiam hac varietas statuum etiam tunc ad pulchritudinem Ecclesie militantis, & triumphantis pertineret. Deniq; fit hoc maxime verisimile supposita illa sententia, quod licet homo non peccaret, Verbum caro fieret. Nam tunc, & Christus ipse virgo esset, & ex virgine nasceretur, qui (vt credi potest) plures ad virginitatem inuitarent, & post se adducerent. Est ergo hæc pars valde probabilis. Cui autem contraria placuerit, non erit difficile coniecturis nostris respondere: non enim cogentes rationes sunt, sed suadoria.

¹⁴ Tandem possumus ex dictis inferre, vt & quando de facto sit virginitas in statu innocentie seruata. Omnes enim Patres tanquam certum supponunt, Adam & Eua ante peccatum fuisse virgines, & hanc ponere solent inter laudes virginitatis, quod primum locum in Paradiso habuit. Vnde intulerunt aliqui, durante innocentia perpetuo fuisse seruadam. Veruntamen distinguendum est inter animi, corporisque virginitatem, seu inter mentalem, & realem, internam, & externam. In Paradiso n. virginitas realis, & externa, seu corporalis seruata est, quia ibi non fuit corporum commixtio, nec seminis resolutio, neque aliquid eiusmodi. Et de hac virginitate sancti loquuntur. Colligiturq; ex narratione Genesis. Nam dum in Paradiso fuerunt homines, nulla fit mentio copulae in tribus primis capitibus Genesis. Postquam vero in fine capitis tertij dicitur eiecisse Deum homines de Paradiso, statim capite quarto dicitur, Adam vero cognouit uxorem suam, &c. At vero non seruauerunt homines intra Paradisum virginitatem internam, seu mentalem secundum animi propositum. Nam intra Paradisum contraxerunt matrimonium, cum animo, & proposito consummadi illud: vt satis significant illa verba Adami, *Erunt duo in carne vna*. Vnde cum nihil tunc de statu peccati cogitarent, non solum intra Paradisum habuerunt propositum generandi filios, sed etiam proposuerunt generationis actum intra Paradisum exercere. Vnde nunquam cogitarunt virginitatis obseruantiam fuisse illi loco, vel statui necessariam, vel sibi conuenientem. An vero aliquando ab aliquibus seruanda esset, nec nouerunt, nec fortasse vnquam cogitarunt. Quod ergo intra Paradisum non coierint, non fuit necessitatis, sed per occasionem accidit, quia habitatio Paradisi moræ breuissimæ

fuit: nam paulo postquam Eua formata est peccauit, & virum induxit, ac statim fuerunt ex Paradiso eieciti: vt notauit Aug. l. 9. Gen. ad lit. c. 4. Qui etiam addit, quamuis primi homines in Paradiso habuerint potestatem, benedictionem, & fortasse etiam generandi preceptum: non tamen habuisse à Deo temporis determinationem pro quo essent copulandi, verisimile esse illam expectasse, Deum autem futurorum præscium illa distulisse.

CAPVT III.

Nonnulla dubia circa filiorum procreationem in statu innocentia breuiter expendantur.

Primum dubium est, an omnes viri, & feminae essent fecunda; ita vt semper quoties conuenerent, toties filios procrearent. Ratio dubitandi esse potest: quia sterilitas est aliquibus indiuiduis naturalis ex peculiari illorum complexionem, sed in statu innocentie essent variae complexionem indiuiduales: ergo etiam tunc aliqui futuri essent steriles qui & matrimonium contrahere, & consummare possent, quamuis fructum non haberent. Et confirmatur, quia non omnes homines essent aequales in corporis statura, aut viribus: ergo etiam in virtute generandi, & fecunditate possent esse dispares.

Nihilominus dicendum est in statu innocentie non solum omnes viros, & feminas futuros fuisse fecundos: sed etiam per omnes, & singulos actus generandi fuisse filios habituros. Hanc sententiam insinuat D. Thom. 1. p. q. 99. art. 2. ad 3. dicens, fuisse conueniens, vt in eo statu omnes generarent: non tamen expresse declarat per omnes actus conuenturos fuisse generationis fructum. At vero in 2. 2. q. 164. a. 2. ad 3. sterilitatem aliquarum faminarum nunc esse peccati poenam asseuerat: leniter ergo in statu innocentie non fuisse futuram. Expresius, & latius hoc tradiderunt in 2. d. 20. D. Bonau. q. 5. Durand. q. 1. n. 7. Egid. q. 1. a. 3. Rich. 1. q. 2. Ratio communis est, quia homines in illo statu non coierint, nisi ex recta intentione habendi prolem: ergo quoties copularentur, prolis fructum obtinerent. Antecedens probatur, quia copula carnalis etiam inter coniuges non caret culpa saltem veniali, nisi recta intentione fiat. Duplex autem est intentio, quæ illam honestat, scilicet, si fiat in remedium concupiscentia, vel propter generandam prolem, vt tradunt Theologi de matrimonio disputantes: nam licet alios fines honestos addat: tamen vel ad hos reducuntur: vel in presenti necessarium non est illos distinguere, vt patet. At vero ex illis duobus finibus remedium concupiscentia non habet locum in statu innocentie: in quo non esset concupiscentia fomes: ergo solum propter generandam prolem tunc esset sanctus & immaculatus conjugalioris torus. Et sic dixit Aug. l. 9. Gen. ad lit. c. 7. potuisset sanis esse officium, quod nunc ægrotis est remedium.

Iam vero prior illatio, scilicet, quod talis copula non posset debito fructu priuari varijs modis à prædictis auctoribus probatur. Durandus hac ratione vtitur. Quia, *vbi agens non caret debita intentione, nec actus debet carere debito fine*. Quæ propositio valde generalis est, & solum videtur necessaria, de fine rectoris, id est, de præmio quod illi correspondet: nam si n. etiam nunc actus nostri bona intentione facti, non carebunt debito fine ultimo, licet spectarent sine proximo, seu effectu intento, qui est verus finis naturalis, aut physicus finis talis actionis. Bonau. intentio agentis non dat physicam efficientiam actui, vt infallibiliter proximum effectum obtineat. Addit igitur Bonau. in illo statu non solum voluntatem, & intentionem fuisse rectam, sed etiam virtutem

SVARE
de Angelis,
in 6. d. 8. m.
am. 1.

D. V.

Non tamen
quoad for-
male.

virtutem generatiuam fuisse ex utraque parte perfectam. Nam in viro erat potens, & sufficiens, nec habebat impedimentum, & similiter in muliere pro suo loco, & tempore. Sed hoc etiam difficultate non caret: tum quia non est necessarium, vt in omnibus indiuiduis virtus generandi perfecta fuerit. Quia multi viri, & femine ex naturali sua complexione sunt steriles, quæ imperfectio non videtur repugnasse illi statui, quia respectu talis indiuidui negatiua tantum est, & non habet indecentiam. Tum etiam, quia licet alias personæ sint fecunda, in tali loco, & tempore, & sub tali influentia possunt habere impedimentum ad generandum cum effectu: quod impedimentum posset latere vtrumque coniugem, & ita possent bona intentione conuenire ad generandum prolem, & nihilominus effectum non consequi.

Quapropter necessario recurrendum videtur ad peculiarem prouidentiam Dei conuenientem illi statui ex peculiari eius privilegio, atque optimo ordine in eo constituto, vt quando in animo perfectus ordo seruaretur, in corpore non deficeret. Ad hunc enim ordinem seruandum, vt Bonaventura supra in solutionibus seruandorum dicit, datum fuisse homini, vt potestatem suam ac sufficientiam haberet, & qualitatem alimenti, quod ita temperate vteretur, vt & ad corporis alimentum sufficeret, & superfluum eius posset optime ad generationem disponi, & ideo semen viri ex se efficax semper fuisset. Aliunde vero simul cognouisset tempus, & horam, quando sine impedimento generare posset, tum ex parte femine agnoscendo quando esset in dispositione apta ad concipiendum, vel effectus, & coniecturas, quas ipsa femina in se posset presentire, vel ex peculiari institutione, seu institutione Dei: tum etiam ex parte causarum vniuersalium, & influentiarum cæli, quas optime nosset, & consideraret, quia non inordinata concupiscentia, sed solum ex dictamine rationis ad generandum moueretur. Et sic peculiari ratione verum est illud principium Durandi in illo statu: nihil enim tunc homo per actiones suas ordinat, & honeste intenderet, quod frustra tentaret, vel ageret. Sic etiam dixit Egidius supra, quod imperus diuini, & institutus naturales, & dictamen rationis, quantum ad ea, quæ erant sibi agenda, multum viguissent in primis parentibus, vt nunquam sine effectu prolis generarent.

Ad rationem ergo dubitandi respondendum est, quod sicut sterilitas terræ ex naturalibus causis provenit, & nihilominus nunc est poena peccati, vt ex Gen. 3. colligitur, ita etiam sterilitas in homine lapsa poena est peccati. Duplex enim sterilitas distingui potest: vna permanens, & quasi in habitu, seu à natiuitate alia transiens, & quasi à casu in aliquo actu generandi. Prior non haberet locum in statu innocentie, quia licet interdum ex causis naturalibus sequatur, nihilominus in statu innocentie ita essent omnia ordinata, vt in nullo indiuiduo inueniretur. Quia reuera non prouenit nisi vel ex defectu aliquo in ipsa conceptione à parentibus contracto, vel postea per inordinatum vsum alimentorum, vel externam actionem, aut influentiam elementorum, & cælorum acquisito: quæ certe causæ in statu innocentie cessarent: quia & proles semper à principio generaretur perfecta, & natura in suo vigore & robore semper conseruaretur. Nam sicut virtus nutritiua semper restauraret perfecte vires indiuidui, ita etiam virtus generatiua semper esset ad speciem conseruationem, & communicationem perfecta: & in eadem perfectione in quolibet indiuiduo conseruaretur, ideoque in nullo indiuiduo sterilitas potentialis, seu habitualis inueniretur. Actualis vero sterilitas etiam euitaretur per media supra declarata: de opere sex dictum.

rata, quæ sub dono iustitiæ originalis continentur, & ideo nullus sterilitatis modus in illo statu inueniretur. De confirmatione autem ibidem posita aliquid in sequenti dubio dicemus.

Secundum dubium est, quomodo possent femina in statu innocentie generari. Et ratio dubitandi est, quia in generatione præcipua vis actiua est in viro: ergo quantum est ex se semper generat virum: ergo in se ipsa ex Adamo, & Eva semper viri nascerentur, & nunquam femina, si in innocentia permanissent. Primum antecedens, vt notum in Philosophia supponitur. Prima vero consequentia probatur, quia omne agens intendit assimilare sibi perfecte effectum suum, seu prolem: ergo vir, quantum in se est, intendit, & conatur generare virum: ideoque illum generat, nisi impediatur. Et hoc confirmat Aristoteles libro secundo de Generat. animal. cap. 3. *feminam marem laum*, id est, defectuosum appellans, & quasi ex accidenti, & præter intentionem generatum. Quod latius ipsemet explicat libro quarto, capite secundo, & tertio. Secunda vero consequentia probatur, tum ex dictis, quia ad perfectionem agentis pertinet id, quod intendit consequi: in statu autem innocentie omnia essent perfecta, vt diximus. Tum etiam, quia in eo statu nullum esset vitium, aut impedimentum, quod virorum generationi obstitere posset. Vnde ergo, aut quomodo femine producerentur?

In hoc puncto fuit antiqua hæresis Almerici dicentis in statu innocentie non fuisse futuram sexuum differentiam. Ita refert Præteol. verb. Almericus, & Castro verbo Adam, hæres. 5. & Turrecr. libr. 4. Summe, cap. 35. Vnde etiam sentisse videtur Euam ante peccatum, vel non fuisse creatam, vel non fuisse distincti sexus ab Adamo. Vtrumque autem stultissimum est, & hæreticum contra expressa verba Scripturæ, quæ narrat, Adæ & Eam fuisse creatos ante peccatum, & Adam fuisse virum, & Eam feminam, & ab hac incespisse peccatum in humano genere, & de illa dixisse Deum, *Non est bonum hominem esse solum, faciamus ei adiutorium simile sibi*: vtiq; in natura, non in sexu. Alias in adiutorium viri esse non posset, quia illud adiutorium, vt sæpe Augustinus notat, propter propagationem humani generis præcipue desiderabatur. Nam ad omnem aliam actionem, vel societatem, alterius viri adiutorium, & maius, & commodius fuisset, vt D. Thomas aduertit 1. p. q. 92. a. 1. & optime exponit Augustinus libro nono Gen. ad lit. cap. 3. 5. & 7. Denique hoc satis declarauit Christus Dominus Matth. 19. dicens, *Qui fecit homo hominem ab initio, masculum, & feminam fecit eos*, &c. Et Marc. cap. 10. addit, *ab initio creaturæ* id factum esse, vt inter eos inseparabile vinculum matrimonij intercederet. Denique ex hoc principio in præcedenti capite ostendimus, in statu innocentie, si duraret, homines per naturalem modum generationis ex coniunctione maris, & femine fuisse generandos.

Hinc ergo euidenter concluditur, in eodem statu, & ex eadem hypothese certum, & euidenter esse, non solum in duobus primis hominibus, sed etiam in eorum filiis sexuum diuersitatem, futuram & multiplicandam fuisse. Ita docent, & pro comperto habent omnes Theologi in 1. dist. 20. quos paulo post referemus. Nunc probatur, quia homines erant naturali modo procreandi in illo statu: vtiq; ex viro, & femina: at vero non omnes immediate generarentur ab Adamo, vt per se notum ratione. tum quia multo diuturniori tempore duraret propagatio hominum, & multiplicatio humani generis, quam status personæ Adam in vita animali: nam si non peccaret, intra breue tempus transferretur ad gloriam, sicut & ceteri homines. Ergo multa

Quid de obferm. in eodem n. 2.

6 Secundum dubium cum ratione dubitandi.

7 Hæresis negantium in statu innocentie distinctionem sexuum. Expugnatur ex Testam. veteri.

Item ex ratione.

8 Concluditur ex dictis futuram diuersitatem sexuum in posterio Adam esse non potest. Probatur.

multo minus sufficiens fuisset sola Eva ad totius humani generis multiplicationem: ergo necessaria fuisset feminarum multiplicatio, ut hominum generationes usque ad tempus à Deo præfinitum ad complementum numeri prædestinatorum durare possent.

9 Vnde ulterius colligi potest feminæ productionem non esse per accidens, aut quasi monstruosam in humana natura, sicut posset aliquis ex citatis Aristotelis testimoniis colligere. Probat, quia id quod ad conservationem speciei humanæ, & debitam multiplicationem individuorum eius ex natura rei, simpliciter necessarium, non est per accidens, nec casu in humana natura: sed est maxime per se, & ex intentione eius: sed productio feminarum est maxime necessaria ad prædictum finem, ut ostensum est, & docuit Aristotel. dict. l. 4. ergo non est per accidens, sed per se in humana natura. Consequentia cum minori evidenter sunt. Maior probatur, quia dato opposito, nimirum, quod est necessarium ad multiplicationem generis humani, casu, & per accidens in illo inveniri: sequeretur consequenter conservationem humanæ speciei, & multiplicationem individuorum esse casu, & per accidens in humana natura, quod absurdissimum est. Vnde est contrario si finis est per se primo intentus, etiam media per se secundo, ut sic dicam, eliguntur, seu intenduntur: sicut est conuerso, qui per se primo dat formam, per se etiam, licet secundario dat consequentia ad formam. Et hoc videmus seruasse Deum in prima hominum creatione. Prius enim virum creauit tanquam primario illum volens: deinde vero feminam produxit quasi per se secundo illam intendens, ut aliquomodo ad complementum humanæ naturæ necessariam. Quia (ut ipse Deus dixit) non erat bonum homini in esse solum, utique quia non erat ad humanam naturam conseruandam, & multiplicandam secundum exigentiam naturæ suæ sufficiens.

10 His autem addo verissimum esse in statu innocentie propter illius perfectionem feminæ generationem non solum fuisse futuram ex intentione ipsius naturæ, & specificæ, seu authoris naturæ, sed etiam ex intentione directæ personarum ad generationem conuenientium. Ita docet, & sapienter explicat Bonau. in 2. d. 26. q. 6. ubi ait, *Quod in ista natura instituta, generatio viri, vel femina subesset voluntati rationali.* Quia tunc facultas ipsa generandi, & usus eius, & motus membrorum illi deferuentium essent imperio rationis, & voluntatis subiecti, & ideo etiam ex intentione generantiū, & præsertim viri, ad maris, vel feminæ productionem ordinarentur: hoc enim ad magnam illius status perfectionem spectat. Vnde consequenter dicendum est, quod quoties homo intenderet producere virum, vel feminam, id fuisse consecuturum, quod intenderet, quia semper intentio illa fuisset iusta, & rationi consentanea: ideoque in illo statu suo effectu non frustraretur. Modus autem efficaciter consequendi illius intentionis effectum talis esse potuisset. Quia Adam, & ceteri homines in eo statu antequam officium generandi assumerent, optime nossent causas omnes: vnde prouenire solet, ut mas vel femina generetur, & ita possent illa obseruare, & præparare, seu applicare iuxta intentionem generandi, quam haberent.

11 Declaratur breuiter, quia proximæ causæ generandi maris, in primis ex parte viri, & feminis eius considerari debent. Ut enim naturales Philosophi, & Medici docent, caliditas virilis seminis masculis generandis potissima causa est: vnde quo semen fuerit calidius intra debitam proportionem, prout opus est ad debitam virtutem genitalis spiritus: eo causa illa efficacior erit: augebiturque quo fuerit semen copiosius. Ac denique di-

spositio etiam melior, & aptior constitutio organi fabricantis, & transfundentis virile semen in matricem feminæ, multum etiam ad prædictum effectum confert. Ex parte vero feminæ iurare potest, cum dispositio sanguinis menstrui ex quo foetus formatur: tum locus matricis: nam latus eius dextrum (ut dicunt medici) propter calorem hepatis ad formationem mascululorum aptius est: tum etiam cum iuxta sententiam Galeni, mater etiam concurrat actiue ad generationem proli, quo semen eius fuerit calidius, eo ad maris generationem magis iuuabit. Præterea possunt iurare extrinsecæ causæ, primo quidem, & præcipue influentia calorum, & contellationes ad hanc vel illam corporis formam efficiendam aptiores. Deinde medium ipsum, & venti considerari solent: nam Aquilo dicitur esse ad marium procreationem aptior: Austro vero ad feminarum generationem magis iuuat, teste Arist. l. 4. de Gener. animal. c. 2. ubi alias causas recenset ex diuersitate elementorum, vel ætatum, vel temporum. Et similia reperit l. 6. de hist. anim. c. 19. Denique etiam imaginatio vehementer generantis ad hoc conferre potest, ut ex Gen. 30. notat Bonau. supra, & Perer. l. 4. in Gen. disp. de hac re q. 3. Has ergo causas omnes perspectas habent homines in statu innocentie. Ideoque cum vellent maris, vel feminam generare, non esset eis difficile, illas ita obseruare, ut infallibiliter, quod intenderent, assequerentur. Tum ante coitum illis alimentis frequentius, & diutius vteretur, quæ ad talis sexus generationem essent aptiora, tum in ipso coitu obseruando circumspectas omnes, & causas effectui intento magis accommodatas: tum denique post coitum posset etiam femina uti alimentis, & locis, ac rebus alijs eodem fini magis inseruientibus. Quod si præter hæc omnia specialis etiam instinctus, vel iuuamen diuinæ prouidentie necessarium fuisset, in illo certe statu non deesset.

Ad rationē ergo dubitandi in principio dubij positam responderetur negando primā consequentiam. Quia in viro non solum est principalis vis generandi maris, sed etiam feminas. Nam absolute præcipua vis generandi actiua in viris est, & de se est veluti generalis, seu indifferens, determinatur a. in executione ex alijs concausis, seu circumstantiis. Sicut est contrario etiam in femina est potestas indifferens ad prolem in viroque sexu procreandam: vel materialiter, vel etiam actiue: determinatur autem ex coniunctione cum alijs causis. Verisimile autem est, determinationem physicam ad sexum virilem magis, & frequentius à viro: ad sexum autem femineum à matre desumi. Cum autem dicitur, maris quantum in se est intendere maris producere, quia intendit sibi assimilare effectum quantum potest: respondendum est, si sit sermo de intentione quasi naturali illam per se tendere ad similitudinem in natura, non in sexu, quia in viroque parente est vis de se communis ad utrumque sexum generandum, & ideo debet determinari ad hunc, vel illum ex adiunctis causis: si vero sit sermo de intentione elicitā, & rationali, sic constat falsum esse assumptum. Nam & feminæ maxime cupiunt masculos parere, & viri feminas generare. Nec Aristoteles locis in argumentatione citatis. Ad id quod aliquid docet doctrinæ tradite contrarium, sed Arist. l. 4. de Gener. animal. ca. 3. Cum autem feminam vocat animalia, non intelligit masculum, vel monstruosum, sed in suo ordine minus perfectum.

Tertium vero dubium hinc nascitur, an filij sexus in numero æquali, aut inæquali, vel in qua per se sit proportione. Quod dubium de re adeo incertæ, & contingente esse videtur, ut vix possit in illo definitum

SVARE
de Angelis
in 6. d. 2. rum
art. 1.

D. V. 3

definitum iudicium ab homine proferri. Potestque coniectura ex alijs animantibus fieri. Quis enim definire audeat, an in specie leonum, equorum, vel similibus animalium, quæ in utroque sexu multiplicentur, futuri essent plures masculini, quam feminini sexus: vel è contrario, vel æquales? Certè de his, quæ nunc procreantur, incertissimum id est: multo ergo magis de his, quæ futura essent in statu innocentia. Hoc autem argumentum æquè in hominibus fieri potest.

Nihilominus Theologi communiter docent mares, & feminas futuros fuisse in specie humana in multitudine æquali, si status innocentia perseverasset. Ita docet D. Thomas 1. p. q. 99. art. 2. ad 3. & quodlib. 3. art. 25. & in 2. dist. 20. q. 2. art. 1. ad 1. ubi latius Bonavent. in d. quæst. 6. sequitur Richard. ibid. art. 2. q. 1. Aureol. ar. 2. Egid. quæst. 2. ar. 1. Fundamentum huius assertionis multa complectitur principia. Vnum est quod in illo statu non fuisset in usu polygamia simul viventium vxorū. Ita supponunt docti Theologi, & tradit etiam Divus Thom. quodlib. 5. ar. 8. estque per se valde credibile: quamvis omni dubitatione non careat. Quia pluralitas vxorum simul viventium non est in intrinsecè mala; quin possit esse licita, vt in principio humani generis, vel vsque ad Evangelium fortasse fuit: cur ergo non fuisset licita etiam in statu innocentia? Vel si licita fuisset, cur non fuisset in usu saltem apud multos cum ex libertate sola penderet.

Dices huiusmodi polygamiam nunquam fuisse per se licitam: sed ex dispensatione diuina, iuxta cap. gaudemus, de diuor. Hanc autem dispensationem non fuisse in statu innocentia necessariam, aut convenientem: quia summa rectitudine, & integritate naturalis lex seruanda fuisset. Sed contra: nam in primis illa ratio multiplicationis humani generis, etiam in illo statu locum haberet, præsertim in principio generis humani. Et deinde ratio ob quam pluralitas vxorū iure nature prohibita est, in statu innocentia vniuersaliter cessaret: ergo & prohibitio: iuxta vulgatum principium, quod cessante fine legis in vniuersali, cessat etiam obligatio legis. Antecedens declaratur, quia bigamia simul viventium vxorum non est contra primum finem matrimonij qui est filiorum generatio, imò potius ad illum iuuat, & ideo ex hoc capite mala non est, nec prohibita. Nunc autem censetur contraria secundario fini matrimonij, qui est tranquilla cohabitatio, & pax, ac conueniens familie gubernatio, & ideo est prohibita. Hæc autem ratio habet locum in natura corrupta, vbi propter immoderatam concupiscentiam facile inuidia, & rixæ, & appetitus excellentia oriuntur. At in statu innocentia, in quo huiusmodi passiones non essent, illa etiam ratio cessaret: ergo, & omnis malitia.

Nihilominus principium illud solidum censeo: Primo, quia quicquid sit de absoluta prohibitione, vel naturali malitia secundarum nuptiarum, in illo statu sine dubio non esset necessaria propter humani generis multiplicationem. Nam si omnes viri singulas vxores acciperent, breui tempore posset sufficiens simul homines multiplicari. Quia omnes essent fecundi, & quoties conuenerent, fructum filiorum acciperent, vt supra diximus, nullusque meretur, nec ante adultam ætatē, vt credibile est, ex hac vita transferretur. Et pueri infra breue tempus ætatis, vim haberent generandi propter nature vigorem, & fortasse per plures annorum centurias in hac vita cōseruarentur ante translationem, quo toto tempore possent filios per singulos annos, & fortasse amplius multiplicare: ergo propter multiplicationem hominum non erat tunc multitudo vxorum necessaria. At

Suarez de opere sex dierum.

nec erat per se conueniens, sed ad perfectionem temperantiæ, castitatis, & ad omnia alia virtutis opera, & præsertim vitæ contemplatiuæ multo erat aptior vnitas vxoris: ergo hæc sine dubio in illo statu seruaretur.

Addo insuper probabilius videri hanc polygamiam vitiosam, & prohibitam fuisse in illo statu. Primo, quia hoc præceptum prohibens secundas nuptias naturale est, lex autē naturalis de se tunc integrè obligaret. Et quamvis ob perfectionem iustitiæ originalis cessarent fortasse impedimenta, in quibus lex illa fundata est, illud est extrinsecum, & accidentarium, & ideo obligatio talis legis non cessaret. Eo vel maxime quod illa lex per se primò fundatur in naturali iustitia, & æqualitate inter virum, & vxorem: nam per matrimonium, sicut dominium corporis vxoris transit in potestatem viri, ita & corporis viri dominium in potestatem vxoris transfertur: & ideo naturaliter non potest vir se alteri vxori tradere: hoc ergo vnusquisque vir in statu innocentia seruaret. Et fortasse hoc voluit DEVS in ipsamet creatione, quasi exemplo monstrare: facile enim potuisset plures feminas Adamo in adiutorium dare, dedit autem vnā tantum, quasi docens, quid seruari etiam illo statu oporteret. Quod satis intellexit, ac significauit Adam cum dixit, *Propter hanc relinquet homo patrem & matrem, & adheret vxori suæ. Vbi de vna loquitur*, quia vnica futura erat. Et ita etiam expediebat ad maioris amoris vinculum, & alia, quæ in secundario fine matrimonij considerantur, quæ aliqua etiam ex parte in illo statu locum haberent, etiam si non cum tanta imperfectione, vel necessitate, quantā in natura corrupta inuenitur. Hoc ergo fundamentum satis solidum est.

Additur verò vterque aliud principium, etiam bigamiam successiuam, vt sic dicam, non fuisse futuram in illo statu, quia mors coniugis non intercederet. Quæ ratio optimè quidem probat non fuisse futuras in illo statu secundas nuptias propter mortem alterius coniugis: non tamen videtur simpliciter probare, quia posset matrimonium per translationem alterius coniugis desolui (vt supra tetigi). Nam illa translatio mortis æquiparetur quoad hunc effectum: nam esset translatio ad statum gloriæ, in quo, vt Christus dixit Matth. 22. *Nec nubent, nec nubentur*: eademque ratione nec sub prioris matrimonij vinculo perseverabunt. Ergo nec tunc perseverarent: & consequenter posset coniux in statu viæ relictus ad secundas nuptias transire.

Nec potest cum fundamento dici coniuges simul fuisse transferendos ad statum gloriæ: quia nec reuelatum est, nec verisimili ratione, aut coniectura suaderi potest. Quia in primis hoc pendet ex diuina prædestinatione, quæ ad certum gloriæ gradum in vnoquoque facta est, & donec merita proportionata compleantur, nemo ex statu vitæ vocatur siue nunc per mortem, siue tunc per translationem. Contingere autem posset vt merita vtriusque coniugis non simul complerentur, quia vel possent esse prædestinati ad inæqualem gloriam, vel licet essent ad æqualem præordinati, posset vnus feruentius mereri, & mensuram suam breuiori tempore implere. Vel certè si translationis tempus pro definito ætatis tempore esset præscriptus, etiam hoc modo posset in vno coniuge prius quam in alio impleri. Quia non esset necessarium omnes coniugatos esse eisdem ætatis cum inter se matrimonium contraherent, aut omnes in eadem ætate statum illum assumere, quia & complexiones, & vires corporum essent diuersæ, & res esset libera, ac proinde contingens.

Verū-

Verū-

17
Sufficitur 1

18
Aliter si principium pro illa communis responsione in n. 14. In statu eorum principium.

19
Progreduus instantia:

20 Veruntamen licet hæc coniectura probabiliter suadeant potuisse tunc coniugium per translationem dissolui: nihilominus longè probabilius est non fuisse futuras secundas nuptias in illo statu. Primo quidem, quia licet sint licitæ, minus tamen decentes iudicantur etiam in hoc statu lapsum naturæ: multo ergo minus in illo statu decerent: ideoque admissa translatione vnus coniugis ante alium verisimilius est alium acturum fuisse vitam coelibem vsque ad suam translationem, quod vitæ genus non esset contra perfectionem illius status, vt supra ostendi. Deinde non est certum homines fuisse tunc transferendos immediate ad consummatum gloriæ statum: potuissent enim transferri ad statum medium, vt August. lib. 9. Gen. ad litt. disputat, & nos infra videbimus: illo autem posito fortasse non dissoluerentur matrimonia per primam illam translationem, & consequenter nec ad secundas nuptias transitus fieret. Denique non est improbabile, tunc non fuisse vnum coniugum absque alio transferendum, ne in illo statu quidam modus viduitatis inueniretur. Posset autem Deus facile illa media prædestinationis in omnibus prædefinire, vt omnes coniuges simul merita proportionata suæ electionis eodem termino consummarent. Et ita siue vno, siue alio modo procedatur, firmum etiam manet hoc secundum fundamentum, quod nullo modo etiam successiuo secundæ nuptiæ in illo statu inuentæ fuissent.

21 Tertium principium est, quod in statu innocentia omnes tam viri, quam femine matrimonium contraherent, & filios procrearent. De quo supra dictum est. Ex his ergo principiis sic concluditur in statu innocentia omnes homines esse deberent viros, vel vxores, & nec vnus vir habiturus esset plures vxores, nec vna mulier plures viros, vel simul, vel successiuè. Ergo necessarium erat tot esse viros, quot feminas. Et confirmatur primo, quia verisimile est, si homo non peccasset, illum statum fuisse conseruandum in illo pondere, & mensura, in quibus fuit institutus, quia hoc maioris perfectionis est. Ergo sicut in principio institutum fuit genus humanum in numero æquali quoad personas vtriusque sexus, ita perpetuo conseruaretur, vt finis principio responderet.

Confirm. 1.

Confirm. 2. Tandem confirmatur, quia hoc pertinet ad quandam iustam, & æqualem distributionem: quia si in altero sexu pauciores producerentur personæ alteri quodammodo iniustitia fieret.

22 At enim hæc rationes posteriores leuiore congruentia sunt: in principali fundamento tertium principium, licet à dictis authoribus ferè vt certum supponatur, mihi videtur incertum, vt supra dixi. Et ita ex hoc capite resolutio hæc dubia relinquitur. Et præterea videtur in illa ratione, & illatione supponi, si homo non peccasset, homines non fuisse nisi ex legitimo matrimonio generandos. Quia si darentur vagi concubitus, vnus vir posset fieri vna caro cum multis feminis, & consequenter posset etiam esse plures feminae, quam viri. Idemque sequitur, si è conuerso vna femina pluribus viris coniungeretur. Dices, esto ita sit, semper esse valde probabile fundamentum illud ex innocentia illius status sumptum, nam illi repugnat omnis fornicatio, & adulterium: ergo non inuenirentur in illo statu: ergo non esset filiorum procreatio, nisi ex legitimo matrimonio.

23 Sed obijci potest, quia homines in illo statu nec impeccabiles essent, nec in gratia confirmati, vt idem Diuus Thomas docet, & infra trademus: ergo posset fornicationem committere, sicut alia peccata, vel post alia peccata: ergo posset etiam illo tempore homines nasci ex vago, seu iniquo concubitu. Nec oppositum suffragenter probari

videtur ratione superius facta, quia licet reliqui homines tunc peccarent, respectu naturæ humanæ status innocentia perseveraret: & ita illi statu durante, posset homines ex iniquo concubitu geniti prodire, postquam parentes eorum innocentiam amitterent. Responderi potest, nihilominus intra statum innocentia æqualem numerum virorum, & foeminarum fuisse mansurum: quia non posset persona vnus sexus fornicando cadere, quin haberet socium criminis alterius sexus: ideoque eadem æqualitas in innocentibus permaneret. Sed hoc non satisfacit, quia si semel ponamus potuisse homines fornicando innocentiam amittere, consequenter sequitur potuisse plures ex vno sexu cadere, quam ex alio: quia poterat vna femina cum multis viris fornicari: & è conuerso vnus vir cum multis feminis: quo posito non manerent æquales numeri virorum, & mulierum in statu innocentia permanentium. Præterquam quod etiam alijs modis præternaturalibus posset viri cadere, & non foeminae: & è conuerso, sicut nunc fit. Quia posita in illo statu potest peccandi, non est maior ratio de vno genere peccati, quam de alio, semel autem admissa inæqualitate progressu temporis, & per varias generationes posset inæqualitas augeri, & variari.

Et augetur difficultas, quia tunc geniti expectatoribus innocentes nascerentur, & tamen non necessariò nascerentur in vtroque sexu cum æqualitate, quia homines iam lapsi non haberent illam rectitudinem, & efficaciam in intentione, & modo generandi, quæ ratione originalis iustitiæ in ceteris inueniretur. Propter hæc difficilis mihi est illa communis assertio, quod Adam non peccante, æqualis futurus esset virorum, & foeminarum numerus. Vnde existimo rem futuram fuisse merè contingentem: ac subinde nobis esse omnino incertam. Vel certè ad summum procedere posset supponendo non solum Adam, sed etiam ceteros homines innocentiam seruaturus fuisse: sic enim minor esset incertitudo, semper tamen relinqueretur aliqua ex alio capite, quod fortasse aliqui viri, vel feminae virginitatem seruarent.

C A P V T I V.

Quanta, & qualis hominum multiplicatio in statu innocentia fieret.

In hoc quaesito multa includuntur, vnum est an fuissent iidem, qui in hoc statu producti sunt, & vsque ad diem iudicii generabuntur. Aliud est, esto non essent iidem, an essent in æquali numero, vel maiori, aut minori. Et huic annexum est aliud, scilicet, an soli prædestinati, vel etiam reprobi tunc nascerentur. Primo ergo dixerunt aliqui eisdem homines tunc fuisse multiplicandos, qui nunc sunt, fuerunt, & erunt, ac proinde fuisse futuros in multitudine æquali. Fundantur in certitudine prædestinationis, quæ videtur esse æqualis in reprobatione. Quod quidem fundamentum non est firmum (vt dicam). Tamen habet peculiarem difficultatem in reprobis, quia videtur incredibile Adamo non peccante tot homines fuisse damnandos, quot nunc damnantur. Et ideo addiderunt aliqui, eos quidem qui nunc sunt reprobi, tunc fuisse futuros prædestinatos, & saluandos. Et ita numerum hominum futurum fuisse æqualem, imò eundem: non tamen numerum prædestinatorum, & reproborum. Ita refert Basilus 2. dist. 20. q. 2. alij verò: & probabile iudicat. Supponunt tamen rem incertam sine vilo fundamento: scilicet, Deum ante præuisum peccatum elegisse homines, qui nunc saluantur, quos primo prædestinatos vocant.

SVARE 2
de Angelis,
re 6. d. 1. rum,

D. V. 2

22 Iudicium au-
thoritate cõ
muni illa re-
sponsione ac-
que funda-
mento hucus-
que tractato.

23 Quasi pro
ipsa cõmuni
responsione.

23 Inuenitur.